

XXXIII.

Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Humán Tudományi Szekció

A PÁLYAMUNKÁK TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓI

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

Pécs, 2017. április 18–21.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
♦ JUBILEUM 650 ♦
UNIVERSITY OF PÉCS JUBILEE

RÁCZ BALÁZS

Történelem BA, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Dr. Oborni Teréz egyetemi docens

Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

A birtokok fiscalis kezelésbe jutásának folyamata Erdélyben I. Apafi Mihály korában

Az Apafi-kor kincstári birtokkezelése egy olyan szegmense a fiscalis politikának, amely eddig jobbra elkerülte a kutatók figyelmét. Mivel a birtokpolitika teljes körű vizsgálatára e kutatás keretei között nem vállalkozhattam, ezért ennek egy részproblémáját, a birtokok fiscalis kezelésbe jutásának folyamatát vizsgáltam.

A kutatás során használtam forráskiadványokat (*Erdélyi országgyűlési emlékek*, *Teleki Mihály levelezése*, *Gyalu urbárium*), korabeli elbeszélő forrásokat (Bethlen János és Cserei Mihály művei), illetve levéltári forrásokat is (Erdélyi Fiscalis Levéltár). A felhasznált szakirodalom közül ki kell emelnem Trócsányi Zsolt műveit.

Az eljárás jogi szabályozásának vizsgálata lehetőséget nyújt nem csak a ténylegesen ezt szabályozó törvények összesítésére és elemzésére, hanem a jogalkotás folyamatának, a fejedelem és a rendek viszonyának, illetve a jogszokások változásának vizsgálatára is.

A kincstári birtokállomány bővülési metódusainak tipizálásával (*nota infidelitatis*, *defectus seminis*, zálogbirtokok visszaváltása, megszállás, törvénytelenül birtokolt földek visszavétele) és példákkal való illusztrálásával kívántam bemutatni az eljárás módjait. A felhasznált példák közül a Zólyomi-nota politikatörténeti hátterének vizsgálata is új eredményre vezetett, vagyis arra, hogy minden bizonnyal csak 1670-ben ítéltek Zólyomi Miklóst jószágvesztésre, és nem 1662–1664 közötti fogsága idején. Az érintett tisztviselők és kormányservek eljárásban betöltött szerepének segítségével pedig képet kaphatunk a törvényhozás, az igazságszolgáltatás és a végrehajtás menetének lefolyásáról.

Az Apafi-kori fejedelmi fiscalis politika számos kihívással nézett szembe, amely gazdasági gondok egyrészt több uradalmi központ 1657–1660 közötti elvesztése következtében jelentkeztek. Az eddig elemzett nota-perek alapján azonban a kincstári birtokok visszavétele és a fejedelmi családi birtokállomány növekedése, inkább tűnnek a pillanatnyi politikai viszonyok optimális kihasználásából adódó nyereségeknek, mintsem tudatos politikai program részének.

